

MATERIAŁY ZBIGNIEWA ŻMIGRODZKIEGO
(1906-1963)
(III-129)

Zbigniew Żmigrodzki urodził się 15 lipca 1906 r. w Wilnie. W 1913 r. wyjechał do Szwajcarii (Rapperswil), gdzie ukończył szkołę powszechną i pierwsze klasy gimnazjum. W latach 1922 – 1925 uczęszczał do gimnazjum państwowego im. J. Lelewela w Wilnie, w którym w 1925 roku uzyskał świadectwo dojrzałości. W tym też roku wstąpił na Wydział Inżynierii Wodnej Politechniki Warszawskiej, którą ukończył w 1931 r. uzyskując dyplom z odznaczeniem.

Pracę dydaktyczno – naukową Zbigniew Żmigrodzki rozpoczął na Politechnice Warszawskiej w 1928 r. Początkowo pracował jako asystent przy katedrze Statystyki Budowli, później jako adiunkt przy katedrze Budownictwa Wodnego.

W 1934 r. Zbigniew Żmigrodzki został zaangażowany jako inżynier projektant w Biurze Dróg Wodnych Ministerstwa Komunikacji. W czasie wojny pracował jako inżynier w Zarządzie Dróg Wodnych w Warszawie, w polskim przedsiębiorstwie budowlanym R. Kępskiego oraz jako wykładowca w Szkole Technicznej. W czasie powstania warszawskiego został wywieziony do obozu w Boossen, gdzie przydzielono go do pracy w fabryce w Kostyniu. W październiku 1944 r. uciekł do Krakowa, w którym zastało go wyzwolenie.

W 1945 r. rozpoczął pracę na Politechnice Warszawskiej i w lutym 1948 r. został profesorem nadzwyczajnym przy katedrze Budownictwa Wodnego, poza tym pracował w Ministerstwie Komunikacji, gdzie został naczelnikiem Wydziału Zbiorników, funkcje te pełnił nadal po przejściu Departamentu Dróg Wodnych do Ministerstwa Żeglugi aż do chwili przeniesienia służbowego w 1953 r. do Polskiej Akademii Nauk na stanowisko kierownika Pracowni Gospodarki Wodnej.

Zbigniew Żmigrodzki był członkiem Rady Technicznej przy Ministrze Budownictwa Przemysłowego, w „Hydroprojekcie” w Biurze Projektów Siłowni Wodnych oraz Rady Naukowej Instytut Budownictwa Wodnego. Był również uczestnikiem I Kongresu Nauki Polskiej i brał udział w pracach tego Kongresu.

Posiadał duży dorobek naukowy w dziedzinie projektowania najważniejszych budowli wodnych w Polsce. Był głównym projektantem zapory w Rożnowie, zbiorników na Wisłocze, w Kamienicy, na Nidzie w Brzegach, na Dunajcu w Czorsztynie, stopni na Odrze w Brzegu Dolnym, siłowni w Czechowie.

Jako konsultant i rzeczoznawca techniczny był zapraszany do prac przy szeregu budowli wodnych, tak w Polsce jak i za granicą. Brał również udział w pracach o charakterze naukowo – koncepcyjnych Komisji Gospodarki Wodnej C. U. P. Państwowej Rady Energetycznej, Komitetu Gospodarki Wodnej Polskiej Akademii Nauk, Międzynarodowej Komisji Wysokich Zapór. Szereg służbowych wyjazdów zagranicznych dało mu możliwość zapoznania się z najważniejszymi budowlami wodnymi w Czechosłowacji, Szwajcarii, Austrii, Niemczech, Szwecji, Holandii, we Francji i we Włoszech tak ukończonymi, jak też i w fazie wykonawstwa.

Prace naukowe napisane przez Zbigniewa Żmigrodzkiego obejmowały m.in.: *Zagadnienia zbiorników w dorzeczu górnej Wisły*, *Zagadnienia siłowni wodnych w Polsce*, *Problemy gospodarki wodnej w Polsce*.

Odnaczony został: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem 10 – lecia Polski Ludowej, Odznaką Zasłużonego Działacza Ruchu Spółdzielczego.

Profesor Zbigniew Żmigrodzki zmarł nagle 16 kwietnia 1963 roku. w wieku 57 lat w Warszawie.

Spuścizna rękopiśmienna po profesorze została zakupiona przez Archiwum Polskiej Akademii Nauk w 1963 r.

Porządkowane były w kwietniu i maju 1985 roku przez słuchaczy Policealnego Studium Informacji Archiwistyki i Księgarstwa pod kierunkiem mgr Elżbiety Sztraj.

Całość materiałów podzielono na 6 grup tematycznych. Stanowią je materiały: twórczości naukowej, działalności zawodowej, organizacyjno – naukowej i dydaktyczne, biograficzne, korespondencja, o twórcy zespołu oraz osób obcych.

Grupa I – materiały twórczości naukowej – została podzielona na 3 podgrupy i zawiera: prace naukowe i artykuły, referaty i koreferaty oraz recenzje. Materiały grupy dotyczą głównie budownictwa wodnego, energetyki i gospodarki wodnej. Układ akt w poszczególnych podgrupach jest alfabetyczny. Materiały zgrupowano w 6 jednostkach i opatrzone aneksami 1 – 3.

Grupa II to materiały działalności zawodowej, organizacyjno – naukowej i dydaktycznej. Pierwsza podgrupa zawiera ekspertyzy i opinie dotyczące budownictwa w gospodarce wodnej i opatrzona została aneksem numer 4. W podgrupie drugiej, czyli materiałach działalności organizacyjno – naukowej znajduje się protokół z posiedzenia Zarządu Energetycznego Okręgu Południowego i sprawozdania ze Światowej Konferencji Energetycznej w Wiedniu. Podgrupa trzecia zawiera opinie i oceny całokształtu prac naukowych osób trzecich. Materiały tej grupy zgrupowano w j.a. 7 – 10. Jednostka 7 w podgrupie pierwszej jest opatrzona aneksem numer 4.

Grupę III stanowią materiały biograficzne zawierające auto życiorys, ankietę osobową i wykaz prac naukowych twórcy spuścizny.

Korespondencja znajduje się w grupie IV.

Grupę V stanowią materiały o twórczości zespołu. Obejmują one nekrologi z gazet: „Życie Warszawy” i „Trybuna Ludu”.

Spuściznę zamykają materiały osób obcych, które znajdują się w VI grupie.

Materiały w grupach i podgrupach ułożone zostały w porządku alfabetycznym.

Po uporządkowaniu zespół liczy 14 jednostek, 4 aneksy, co stanowi około 0,25 m.b. akt. Spuścizna Zbigniewa Żmigrodzkiego opatrzona jest w Archiwum PAN sygnaturą III – 129.

Źródła i bibliografia

1. *Materiały Zbigniewa Żmigrodzkiego*, Archiwum PAN, sygn. III – 129, j. 10, j. 12.
2. Fiedler Krzysztof, *Profesor mgr inż. Zbigniew Żmigrodzki „Prace Instytutu Gospodarki Wodnej”* t. 2: 1963, z. 2, s. 5 – 6.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	Pozycja inwentarza
I. Materiały twórczości naukowej	1 - 6
A. Prace naukowe i artykuły	1 - 3
B. Referaty i koreferaty	4 - 5
C. Recenzje	6
II. Materiały działalności zawodowej, organizacyjno – naukowej i dydaktycznej	7 - 10
A. Materiały działalności zawodowej	7
B. Materiały działalności organizacyjno – naukowej	8 - 9
C. Materiały działalności dydaktycznej	10
III. Materiały biograficzne	11
IV. Korespondencja	12
V. Materiały o twórcy spuścizny	13

I. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace i artykuły

1. Budownictwo wodne i energetyka
Prace i artykuły d
1956 – 1961, b.d., rkp., masz., j. niem., pol., l., k. 203, zob. aneks 1
2. Jw.
Prace i artykuły
1950 – 1962, b.d., rkp., masz., l., k. 262, zob. aneks 1
3. Jw.
Prace i artykuły
1950 – 1962, b.d., rkp., masz., l., k. 209, zob. aneks 1

B. Referaty i koreferaty

4. Budownictwo wodne i gospodarka wodna
Referaty i koreferaty
1955 – 1963, b.d., rkp., masz., l., j. franc., pol., k. 100, zob. aneks 2
5. Jw.
Referaty i koreferaty
1953 – 1962, b.d., rkp., masz., l., k. 180, zob. aneks 2

C. Recenzje

6. Budownictwo i gospodarka wodna
Recenzje prac osób trzecich
1948 – 1962, b.d., rkp., masz., l., k. 91, zob. aneks 3.

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ZAWODOWEJ, ORGANIZACYJNO-NAUKOWEJ I DYDAKTYCZNEJ

A. Materiały działalności zawodowej

7. Budownictwo wodne i gospodarka wodna
Ekspertyzy i opinie
1952 – 1962, b.d., rkp., masz., l., k. 214, zob. aneks 4.

B. Materiały działalności organizacyjno - naukowej

8. KOPJ Zarząd Energetyczny Okresu Południowego
Protokół N 14111 z dnia 16 czerwca 1956
1956, rkp., l., k. 2

9. Światowa Konferencja Energetyczna w Wiedniu
Sprawozdanie z sekcji H₁ i H₂
1956, rkp., l., k. 2.

C. Materiały działalności dydaktycznej

10. Zdzisław Kamacki, Tadeusz Borowy, Włodzimierz Grodziejczuk
Ocena całokształtu działalności i dorobku naukowo – badawczego
1962, rkp., masz., l., k. 10

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

11. Autożyciorys i ankieta osobowa oraz wykaz prac naukowych Z. Ż.
1954, masz., l., k. 9

IV. KORESPONDENCJA

12. List do nieustalonego adresata
Korespondencja wychodząca
1955, rkp., l., k. 1

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUŚCIZNY

13. Nekrologi
Wycinki z gazet: „Życie Warszawy” i „Trybuna Ludu”
1963, druk., l., k. 6

VI. MATERIAŁY OSÓB OBCYCH

14. Kazimierz Kopecki, *Moc zapewniana w elektrowniach parowych i wodnych*
Artykuł
B.d., rkp., masz., l., k. 21

ANEKS 1

- J. 1. Budownictwo wodne i energetyka
Analiza najbardziej ekonomicznego wykorzystania hydroenergii w Polsce, b.d.
Beton nowoczesny w budownictwie komunalnym, 1958
Charakterystyka istniejących elektrowni wodnych w 1956 r., 1965
*Die Bedeutung der Wasserkraftnutzung in der allgemein Wasser – und
Energiewirtschaft Polens*, b.d.
*Dotychczasowy stan prac nad perspektywnym planem budownictwa wodno
– energetycznego*, b.d.
Dysproporcje referatów o zbiorniku na Dunajcu w okolicy Czorsztyna, 1958.
Elektrownia Turów. Zapora betonowa w Zatoniu. Zestawienie kosztów, 1961.
Energetyka wodna, 1956.
Energetyka wodna w Szwecji, 1960.
Hydroenergetyka w Polsce – b.d.
Kaskada Brdy, b.d.
Kaskada Dunajca, b.d.
Kaskada Sanu, b.d.
- J. 2. Jw.
Obwód Płn. – 10035 – b.d.
O nieuzasadnionym obniżeniu tempa rozbudowy energetyki wodnej w ZSRR – b.d.
Opis budowy stopnia wodnego w Ybbs – Persenbeng na Dunajcu – 1956.
Opis techniczny projektu ideowego siłowni wodnej na Wiśle pod Grudziądzem –

1950.

Opis techniczny projektu generalnego siłowni wodnej w Przewoźnie – b.d.

Podstawy do wstępnego studium gospodarki wodnej rzeki Sanu – 1953.

Potrzeby i kierunki rozwoju nauki na tle potrzeb gospodarki technicznej w zakresie wykorzystania energii wodnej – b.d.

Przybliżone zestawienie możliwych do budowy siłowni wodnych z podaniem kolejności budowy – b.d.

Przyczynki do analizy możliwie ekonomicznego wykorzystania energii wodnej w Polsce – b.d.

Rola energetyki wodnej w ogólnym rozwoju energetyki w ZSRR – b.d.

Rola energetyki wodnej w gospodarce wodnej i energetycznej Polski, 1958.

Rozwiązanie stopnia pośredniego między Rożnowem i Czebowem, 1957.

Rozwój budownictwa wodnego w PRL, b.d.

Rozwój turbin systemem Kaplana i ich zastosowanie dla opadów powyżej 30 m, b.d.

Stan wykorzystania potencjalnych zasobów energii wodnej w Polsce do 1960 r., b.d.

Stateczność zapory, b.d.

Szacunek kosztów siłowni wodnej w dolnym biegu Wisły wraz załącznikami – 1950.

J. 3. Jw.

Techniczno – ekonomiczne kryteria budowy siłowni szczytowo – pompowych w Polsce, 1953.

Transport paliwa i energii, b.d.

Uszczelnienie masywu skalnego, 1962.

Uwagi do projektu wstępnego zapory w Głębinowie na rzece Nysie Kłodzkiej, 1962.

Wstępne studium gospodarki wodnej rzeki Sanu, b.d.

Wytyczne do opracowania katastru sił wodnych w Polsce, 1953.

Wytyczne do programu prac nad stadami perspektywicznymi siłowni wodnych, 1950.

Zagadnienia gospodarki wodnej w Polsce, b.d.

Z. Ż., Stanisław Smoleński, Zagadnienia siłowni wodnych w Polsce, b.d.

Zagadnienia siłowni wodnych w ZSRR, 1955.

Zagadnienia zbiorników w dorzeczu Górnej Wisły, b.d.

Zasadnicze problemy energetyki wodnej, b.d.

Zwiększenie rentowności kanalizacji rzek przez jednoczesne wyzyskanie sił wodnych przy stopniach piętrzących, 1950.

Życie i twórczość Gabriela Narutowicza, b.d.

ANEKS 2

J. 4. Budownictwo wodne i gospodarka wodna

Analiza projektu planu rozwoju techniki w dziedzinie gospodarki wodnej na rok 1963, 1962.

Elektrownie szczytowo – pompowe, b.d.

Energetyka w planie perspektywnym, 1956.

Gospodarka wodna w Polsce, b.d.

Koreferat do „Instrukcji o ustaleniu klas budowli wodnych”, 1962.

Koreferat do opracowania pt. „Koncepcje kaskady dolnej Wisły w aspekcie jej techniczno – ekonomicznego znaczenia i kolejność budowy poszczególnych stopni wodnych, 1963.

Koreferat do projektu stopnia we Włocławku w zakresie oszczędności w konstrukcji siłowni z gospodarką olejową, 1961.

Koreferat do projektu wstępnego elektrowni pompowej Poręбка – Żar (3062), 1961.

Koreferat do projektu wstępnego mechanizmów wyciągowych dla jazu w Gubinie, 1955.
Koreferat do projektu wstępnego pompowni – siłowni na rzece Witce, obiekt D – 6423 1958.
Koreferat do projektu wstępnego siłowni obiektu W 5009 (część konstrukcyjna), 1955.
Koreferat do projektu wstępnego siłowni wodnej w Dębnie na rzece Wiśle (obiekt 10029), 1957.
Koreferat do projektu wstępnego stopnia Koronowo na Brdzie (część wodno – budowlana), 1952.
Koreferat do założeń uzyskania sił wodnych rzeki Brdy na odcinku Mylot – Smokała (część hydrotechniczna), b.d.
Koreferat do projektu zapory czołowej na rzece Bystrzycy dla Ośrodka Wypoczynkowego w Zamborzycach koło Lublina, 1962.

J. 5. Jw.

Koreferat do „Przepisów o ustaleniu przepływów miarodajnych i kontrolnych”, 1962.
Koreferat do przewidywanej metody uszczelnienia zapory prawobrzeżnej w Czechowie, 1957.
Koreferat do rozszerzonego projektu wstępnego obiektów PTU – 100 35 (Truszczyń), 1956.
Koreferat zbiorczy do projektu stopnia Włocławek na Wiśle, 1961.
Możliwe do osiągnięcia oszczędności w zużyciu węgla przez wykorzystanie sił wodnych w Polsce, b.d.
Ogólny plan rozbudowy energetyki wodnej do roku 1975, 1958.
Operat hydrologiczny dla projektu wstępnego budowy zapory w Czorsztynie, b.d.
Referat w sprawie zastosowania w Czorsztynie (Niedzicy) nad Dunajcem zapory betonowej specjalnego typu, 1965.
Techniczno–ekonomiczne kryteria budowy siłowni szczytowo–pompowych w Polsce, 1953.
Wykorzystanie energii wodnej (referat opracowany przy współudziale Stanisława Smoleńskiego), b.d.
Zbiornik w Goczałkowicach, b.d.

ANEKS 3

J.6. Budownictwo i gospodarka wodna

Opinia odnośnie wniosku racjonalizatorskiego A. Żbikowskiego i in., dotycząca zestawienia żelbetonowych „łupin ochronnych”, 1946.
Opinia o konspekcie pracy Juliusza Głodka pt. „Rzeki źródłem energii”, 1962.
Opinia o konspekcie wstępnym podręcznika pt. „Siłownie wodne” W. Balcerskiego, 1956.
Opinia o opracowaniu pt. „Instrukcja napelniania zbiornika wodnego w Dębie na rzece Bug”, 1962.
Opinia o pracy doktorskiej Stanisława Góry pt. „Wpływ strat wyrównania dobowego na sposób pracy kaskady przewałowej elektrowni wodnych”, 1960.
Opinia o pracy doktorskiej ST. Huckla pt. „Zdolność kotwiąca płyt pionowych i ukośnych pograżonych w gruncie w świetle doświadczeń modelowych”, 1959.
Opinii o rozprawie J. Sozańskiego pt. „Ruch przewałowy w zwartej kaskadzie przeporowych elektrowni wodnych na rzece nizinnej”, 1962.

Opinia o tłumaczeniu książki F. W. Peilesta pt. „Zamknięcie jazowe o napędzie mechanicznym”, 1956.
Opinia w sprawie zmiany projektu techniczno – roboczego zapory czołowej stopnia Dębe proponowanych w koreferacie A. Chcianowskiego, 1959.
Recenzja maszynopisu skryptu „Budowle wodne”, Żbikowskiego, 1959.
Recenzja rozprawy doktorskiej Romana Kamińskiego pt. „Zastosowanie funkcji naprężeń układów przestrzennych do obliczania konstrukcji monolitycznych”, 1962.
Recenzja pracy Czesława Bielenia pt. „Ekonomia kompostu betonu dla małych budowli wodnych”, 1962.
Recenzja rozprawy doktorskiej J. Żmikorskiego pt. „Wpływ rurociągów i sztolni na eksplozję elektrowni wodnych”, 1962.
Recenzja skryptu pt. „Budownictwo wodne” cz. II „Budowle piętrzące” R. Bagińskiego, 1955.
Streszczenie i charakterystyka książki E. Mosonoyi „Wasserkauftwerke” („Siłownie wodne”), b.d.

ANEKS 4

J. 7. Budownictwo wodne i gospodarka wodna

Ekspertyza w sprawie budowy samoczynnych przelewów na zbiorniku w Kozłowej Górze, 1954.
Ekspertyza w sprawie naprawy murów oporowych upustu dennego zapory ziemnej elektrowni Gródek, 1961.
Ekspertyza w sprawie nieszczelności rurociągów w elektrowni wodnej w Gąskowo, 1961.
Ekspertyza w sprawie osadników Zakładów Wodociągowych w Bujakowie – Kobicznicach, b.d.
Ekspertyza w sprawie pęknięcia ściany rozdzielni Pieniężno, 1961.
Rozdzielnia Główna – Olsztyn przy Alei Wojska Polskiego, 1961.
Ekspertyza w sprawie pęknięć rurociągów doprowadzających wodę roboczą do elektrowni wodnej Żur, 1961.
Ekspertyza w sprawie posadowienia osadnika żużla na elektrociepłowni Bielsko – Biała, 1959.
Ekspertyza w sprawie przecieków osadnika stacji wodociągowej w Strumieniu, 1957.
Ekspertyza w sprawie przecieków szybu turbinowego elektrowni wodnej w Konradowie, 1961.
Ekspertyza w sprawie przecieków w przeszle upustowym siłowni wodnej w Biesowicach, b.d.
Ekspertyza w sprawie stanu budowy jazu na rzece Huczwie w Webkowicach oraz odnośnie metod kontynuowania wykonawstwa, 1962.
Ekspertyza w sprawie stanu technicznego budynku elektrowni wodnej Wrocław I, 1960.
Ekspertyza w sprawie uszczelnienia fug między ścianą osadnika a debetonową stustiuką stacji wodociągowej w Strumieniu, 1957.
Ekspertyza w sprawie uszkodzeń części budowlanych obiektów ujścia wody w Strumieniu, 1957.
Ekspertyza w sprawie uszkodzeń obwałowania Chybie – Strmień oraz przecieków do rowów oparkowych, 1956.
Ekspertyza w sprawie wodociągu dla zaopatrzenia stacji kolejki linowej, b.d.
Ekspertyza w sprawie wyboru oferty na dostawę turbozespołów dla siłowni wodnej w Tresnej, b.d.

Ekspertyza w sprawie zagadnień hydraulicznych przy odbudowanym stopniu wodnym na Nysie Łużyckiej w Gubinie, 1955.

Opinia do programu pracy na temat: „Zastosowanie pompoturbin rurowych na górnym odcinku kaskady Wisły dolnej od Warszawy do Włocławka”, 1959.

Opinia do „Projektu kapitalnego remontu zapory wodnej do Wapiennicy”, 1959.

Opinia do projektu umacniania brzegu dla obiektu VII – 65, 1959.

Opinia do referatu na światową Konferencję Energetyczną w Madrycie pt.: „Wykorzystanie zasobów energetycznych dolnej Wisły z możliwością zastosowania pompoturbin rurowych”, 1959.

Opinia do założenia projektu siłowni wodnej dla schroniska w Dolinie Pięciu Stawów Polskich, 1952.

Opinia o dokumentacji geologiczno – inżynierskiej do projektu wstępnego stopnia wodnego w Solinie na Sanie, 1960.

Opinia o koncepcji zastosowania dodatkowych obwałowań w kaskadzie dolnej Wisły dla zmniejszenia zalewu obszarów rolniczych, 1960.

Opinia o opracowaniu Hydroprojektu – Warszawa pt.: „Ochrona przed Powodzią terenów doliny Bugu i Narwi”, 1958.

Opinia o programie badań zapór przeciwrumowiskowych, 1958.

Opinia o projekcie „Koncepcje kaskady Wisły dolnej”, 1960.

Opinia o projekcie zbiornika wodnego w Pszczynach na rzece Czarnej Przemszy, 1962.

Opinia o projekcie stopnia wodnego w Dębem na Bugu, 1962.

Opinia o stanie technicznym zapór wodnych na rzece Brynicy w Kozłowej Górze i na rzece Malej Wiśle w Goczalkowicach, 1962.

Opinia o stanie technicznym zapór wodnych w Kozłowej Górze i w Goczalkowicach, 1962.

Opinia o studium zbiornika wyrównawczego na rzece Warcie w rejonie Karwinowa, 1953.

Opinia odnośnie jakości robót żelbetonowych przy budowie bloku siłowni wodnej do rzędnej 110,50 m elektrowni na Odrze powyżej Brzegu Dolnego, 1959.

Opinia techniczna odnośnie projektu jazu w Gubinie, 1954.

Opinia uzupełniająca w sprawie ekranu ilowego w zaporze w Goczalkowicach, 1954.

Opinia w sprawie badań elastooptycznych zapory w Solinie, 1958.

Opinia w sprawie ogrzewania elektrycznego, prowadzenia krat wlotowych do turbin oraz w sprawie ubezpieczenia skarpy lewego brzegu na odpływie siłowni Dębe na Bugu, 1962.

Opinia w sprawie projektu awarii i odbudowy jazu na kanale Wieprz – Krzna w Sosnowie, 1962.

Opinia w sprawie projektu i wykonania zbiornika do ścieków w Zakładach Włókienniczych im. Stanisława Kunickiego w Łodzi, 1955.

Opinia w sprawie S. Z. W. J. Zarząd Budowy nr 1 Goczalkowice wynikłej wskutek prac związanych z wymianą rurociągu żelbetonowego na stalowy w km 3,7 – 3,8 odcinka Goczalkowice – Paprocany, 1957.

Opinia w sprawie wyboru typu zapory na Sanie w Solinie, 1958.

Opinia w sprawie zastosowania typu zamknięć w bramie awaryjnej kanału Łączany – Skawina, 1956.